

Sophie Broersen

s.broersen@medischcontact.nl

@medischcontact

OUD-CHIRURG EN OUD-PATIËNT OVER GENEESKUNST

Weerzien na veertig jaar



DINGENA MOL

Technische hoogstandjes zijn prachtig. Maar geneeskunst draait om meer dan dat, draagt oud-chirurg Piet Leguit sinds jaar en dag uit. Een bijzondere ontmoeting met een oud-patiënt versterkt hem in dat idee.

Twee heren op leeftijd, ondanks het warme zomerweer netjes in het pak, lopen de voormalige heekundekliniek van het Binnengasthuis in Amsterdam binnen. De een heeft er zijn opleiding tot chirurg gevolgd, de ander lag er vijf maanden als patiënt. Het oude gebouw wordt nu bevolkt door startende ondernemers die

voor weinig geld midden in Amsterdam een werkplek hebben. Antikraak, zolang de Universiteit van Amsterdam nog geen bestemming heeft voor deze stenen, die al sinds 1981 geen ziekenhuis meer vormen. In 2013 kreeg oud-chirurg Piet Leguit een mail van ene Bill Thomson, een Amerikaanse zakenman die in 1974 op een haar na dood was geweest. Tijdens een werk-

bezoek aan Nederland scheurde zijn slokdarm bij hevig braken. Het boerhaavesyndroom, in het land van de dokter die deze levensbedreigende situatie zijn naam gaf. Thomson belandde via een ander ziekenhuis in het Binnengasthuis, waar Leguit assistent was onder hoogleraar Pim Brummelkamp. De situatie leek hopeloos; maaginhoud had de borstholte geïnfecteerd. Brummelkamp opereerde Thomson meermaals. De oesofagus werd naar buiten geleid, een rib werd verwijderd voor drainage van de thorax, een buismaag werd aangelegd. Leguit assisteerde, verzorgde wonden en voerde de opdrachten van de professor uit. Hij werd een vast aanspreekpunt van de Ame-

‘Ik heb het grootste deel van mijn maag in Amsterdam achtergelaten’

rikaan, die de eerste weken gesedeerd en later sterk verzwakt was. Hij kon uiteindelijk het ziekenhuis lopend verlaten met als enige restverschijnselen een lichte heesheid door een beschadigde stemband en de noodzaak om vaak, kleine beetjes te eten: ‘Ik heb het grootste deel van mijn maag in Amsterdam achtergelaten. Vrienden zeggen dat ik niet eet, maar graas.’ In de mail die hij aan Leguit stuurde, schreef hij zijn herstel niet alleen toe aan het technisch vernuft van Brummelkamp, maar ook aan de positieve sfeer en goede zorg die Leguit en het hele heelkundige team destijds leverden. De mailwisseling die volgt, resulteert uiteindelijk in een reünie van de twee mannen, ruim veertig jaar na dato.

In verval

De oude kliniek is in verval. Het verf bladert van de muren, onderhoud blijft uit. Thomson, inmiddels 85 jaar oud, loopt de stenen wenteltrap op, de treden aan de breedste kant uitgesleten. ‘Dit weet ik nog, toen ik op het laatst moest oefenen, om mijn spieren te trainen. Ik mocht beneden kijken hoe mijn vrouw zat te eten, maar zelf kon ik het nog niet. Piet, ik weet nog dat jij me vertelde dat ik vooral bij trap aflopen voorzichtig moest zijn.’ Leguit: ‘Ja, bij omhooggaan zijn de spieren al aangespannen, bij dalen ben je minder stabiel.’

Rechts van de trap wijst Leguit op een betegelde ruimte: ‘Hier onderzochten we patiënten die via de eerste hulp werden

opgenomen. Daar legden we ook weleens iemand neer van wie we niet alles op orde hadden en die we bij de grote visite niet wilden bespreken’, vertelt hij lachend. De meeste kamers zijn afgesloten, niemand aanwezig. In een oude operatiekamer houdt een jonge ondernemer kantoor. Met zijn sleutels krijgen we ook toegang tot de andere operatiekamer; Thomson herinnert zich hoe hij er naar binnen werd gereden. Leguit kan zich vooral de laatste operatie herinneren, waarbij de oesofagus weer op de buismaag werd aangesloten: ‘Uren duurde het, Brummelkamp kon de achterste stomp niet meer vinden.’ Beiden weten ze zich nog een ‘*lovely, lovely nurse*’ op de verkoeverkamer te herinneren. Het was geen straf om onder haar toezicht oog wakker te worden.

Staande ovatie

We lopen verder naar een collegezaal, een ouderwetse zaal, als een anatomisch theater gebouwd met snel hoog oplopende rijen, half rond. Onderaan kon de patiënt op een bed worden binnengereden. Het gebeurde Thomson vele malen, in de maanden dat hij was opgenomen. ‘De laatste keer kon ik zelf binnenlopen. Ik

kreeg een staande ovatie.’ Op het moment dat hij binnenkwam in de kliniek was het allerm minst zeker dat hij zou overleven. Van de eerste maanden weet hij niet veel meer, eerst werd hij gesedeerd, later was hij te ziek, te zwak. Toch heeft hij nooit gewanhoopt, vertelt Thomson, die in die tijd bij IBM werkte, op verschillende plekken in de wereld. ‘Toen dit gebeurde, ben ik nooit bang geweest dat ik dood zou gaan. Ik dacht er niet over na, *I didn’t examine the dark side*. Net voor ik werd geopereerd heb ik wel een brief aan mijn vrouw en kinderen geschreven. Die vond ik pas terug, toen ik de spullen van mijn vrouw opruimde, nadat ze was overleden. Ze had hem altijd bewaard, op een van haar vele verstoppertjes. Die brief laat zien dat



1974: (v.l.n.r.) hoogleraar Pim Brummelkamp, patiënt Bill Thomson en arts-assistent Piet Leguit.



Oud-chirurg Piet Leguit (rechts) en oud-patiënt Bill Thomson in de als een anatomisch theater gebouwde collegezaal in de voormalige heelkundekliniek van het Binnengasthuis in Amsterdam.



Het voormalige Binnengasthuis wordt tegenwoordig gebruikt door startende ondernemers die er voor weinig geld een werkplek hebben.

ik me wel bewust was van de ernst van de situatie. Maar ik had geen reden om te stoppen met leven. Ik dacht alleen: wat kunnen we eraan doen om het beter te krijgen.' En beter werd het. Leguit was daarbij als eerste aanspreekpunt van groot belang, zegt Thomson: 'De communicatie was goed, waardoor ik een volledig vertrouwen had in wat medisch gezien nodig was. Daardoor kon ik me op mezelf en mijn familie concentreren. Iedereen had zo'n positieve instelling, en dat sloot helemaal aan bij hoe ik in het leven stond: ik wilde leven en iedereen wilde dat met mij.'

Volgende wedstrijd

Volgens Thomson was die positieve sfeer van groot belang voor zijn herstel: 'De professor zei: u doet 51 procent, wij 49.' Leguit was destijds 30, jong en optimistisch. Degene die dagelijks wonden verzorgde, extra uitleg gaf en opdrachten uitvoerde. 'Tot op de letter. In die tijd was er geen ruimte voor eigen inbreng.' Hij was ook degene die weleens wat extra regelde voor de Amerikaanse patiënt. Leguit: 'Het WK van 1974 was net bezig, en Bill hield ervan om sport te kijken, maar er waren toen nog nergens televisies

op de kamers. We hebben toen ergens een tv vandaan getoverd, we hebben gaten in de muur geboord, kabels doorgetrokken en die televisie kwam er.' Thomson: 'Het gaf mij een tastbaar doel: telkens moest ik "de volgende wedstrijd" nog halen. Dus ja, ik heb Nederland de finale zien verliezen van West-Duitsland. Maar jullie speelden beter hoor.' Uiteindelijk herstelt Thomson zodanig dat hij het Binnengasthuis mag verlaten. Terug naar de VS, naar zijn vrouw en kinderen. De rekening gaat naar IBM. Van het mooie bedrag kan een geavanceerde en modern gemeubileerde klassekamer worden ingericht. Officieel de IBM-kamer. Leguit, lachend: 'Maar hij stond bekend als *Bill's bill room!*'

Cirkel is rond

Al die jaren later zien de twee elkaar dus weer. Heren op leeftijd, die nog steeds het belang van een positieve benadering in het leven inzien. Thomson heeft moeilijke jaren achter de rug, met een vrouw die dementeerde en uiteindelijk overleed. Hij pikte het leven toch weer op, en ondernam de reis naar Europa. Hij combineerde het bezoek aan Leguit, en Amsterdam, met een huwelijk in Ierland. Tenminste, zijn nichtje zou er gaan trou-

wen, maar kreeg *cold feet*. Ierland heeft hij toch maar mooi gezien, en hier loopt hij dan, met zijn oude zaalarts, door zonnig Amsterdam. Het is emotioneel. Voor Leguit lijkt de cirkel rond: hier begon zijn carrière, en het verhaal van Thomson symboliseert waar hij juist op het eind van zijn loopbaan en daarna mee bezig was en blijft: dat het artsenvak niet alleen wetenschap en techniek is, maar dat het draait om geneeskunst. Voor Leguit kwam dat inzicht rond zijn 45ste, toen hij merkte dat 'alleen een goed uitgevoerde operatie en een complicatieloos herstel' niet bevredigend was, zoals hij in zijn boek *Verdrongen gevoel* schreef. Hij voelde zich tekortschieten, vond dat het ook zijn plicht was om patiënten emotioneel te helpen. Hij verdiepte zich in manieren om dit te bewerkstelligen, in yoga, mindfulness, stervensbegeleiding en nog heel veel meer, en bracht wat hij er leerde in de praktijk. Hij droeg het ook uit, naar collega's, in Medisch Contact, op congressen, en tegenwoordig in het Platform voor Enthousiasme en Compassie in de Gezondheidszorg (zie enthousiasme-compassie.nl). Leguit: 'Terugkijkend op mijn eigen praktijk en denkend over de huidige gezondheidszorg, raak ik er steeds meer van overtuigd dat wij als artsen het zelfhelend vermogen van de patiënt zo veel mogelijk moeten stimuleren. Dat is in mijn ogen wat met geneeskunst wordt bedoeld. Het zelfhelend vermogen wordt in grote mate ook gestimuleerd door de houding van arts en omgeving.' Hij doet daarmee niets af aan het vakmanschap van operateurs, zeker niet in het geval van Thomson: 'Zonder die operaties was hij zeker overleden. Dat weet hij zelf ook wel; maar zonder dat extra had hij het niet gehaald.' ■

web

Een MC-artikel van Leguit uit 2007 en een link naar het genoemde platform vindt u onder dit artikel op medischcontact.nl.